

חינוך בפרשה - משפטים אשר תשים לפניהם

הרב יחיאל מיכל מונדרוביץ', מרצה בכיר

תיכף לאחר מתן תורה צוללים לגופי תורה, וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם. אֲשֶׁר תִּלְמְדֵם אוֹ אֲשֶׁר תִּצְוֶם לֹא נֹאמֶר, אֵלֶּא אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם. רש"י מצטט חז"ל ב'מכילתא': 'להבינם טעמי הדבר ופירושו, כשלחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם'. על המלמד לערוך ולהגיש את שיעורו בהטעמה, בבהירות ובדרכי הוראה מותאמים, ובכך **לגרות רצון התלמיד לשמוע ללמוד ולעשות!** המלמד **שם לפניהם**. הוא מעורר ומגרה עניין - במטרה שהם 'יושיטו יד' ויקחו בעצמם. כאשר התלמיד נעשה 'מורה ומלמד', הוא מאותגר לעיין וליצור, הוא מוזדרך לחקור ולהתבונן, זוכה והתורה הפכת למעשית ומעניינת עבורו. בראש ספר תהלים משבח דוד את האיש אשר **בְּתוֹרַת ה' חָפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה**. דורש רבא (מס"ע"ז י"ט) לפני הלימוד נקראת תורת ה', ולאחר הלימוד נקראת **תורתו**, שלו. כי **הוא** הקונה אותה. **הוא** קיבל תורה!

תלמיד זוכה להתחבר לתורה ולחוש שהיא **שלו**, כְּשִׁינֵעַ בעצמו בהבנה, בביאור ותרגום, בסיכום ובעריכה. רבו המומחה מכיר בכך שתפקידו **לכוון** את הכיתה וּלְנִתְבָּה **ללמידה אקטיבית**, ולא שידבר הוא וְיִרְצֶה בפני גופים פאסיביים. הרה"ק ר"נ מברסלב זי"ע התאונן על שאדם לומד לדבר - לפני שלומד לשתוק. אמירה זו נחוצה גם בתחום ההוראה, על המלמד ללמוד לשתוק! המחנך רבי חיים יהודה יעקובזון, מדמויות ההוד בת"ת 'עץ חיים' הירושלמי, היה אומר "מלמד מומחה מרבה לשתוק - את רשות הדיבור מעביר לתלמידיו".

זכרים את 'המכולת של פעם'? דלפק רחב חוצץ בין החנווני לבין לקוחותיו. הם מבקשים - והוא מגיש. בזריזות מְאֵתֵר לבדו כל מוצר ומושיט. סמל של יעילות ומומחיות. אין כמוהו! אך בדקו ומצאו כי שיטה זו, בה הַזָּבֵן ניצב 'במרכז', והכל מתנהל על-ידו ואין זולתו, מונעת הרחבת העסק ומגבילה את סל הקניות! עברו לשיטה חדשה, בה **הלקוח הוא הדומיננטי**. הוא עובר בין המדפים ומעמיס בעצמו עגלת קניות. וראו זה פלא! הצריכה גברה, המוצרים התרבו, עד שלא נותר כל דמיון בין 'המכולת של פעם' לבין חנויות הענק בימינו. החנווני איבד אמנם את 'מעמדו', הוא כבר אינו 'כל יכול' בעיני ילדי השכונה, אך חשבון הבנק שלו מאושר... כשמעבירים ללקוח את העשייה, הוא שוקע ברכישה. **במקום שאתה תמכור, עדיף שהם יקנו**.

כשמעבירים את 'כוח הלמידה' לתלמידים, שהמלמד פורס לפניהם כשולחן הערוך, הוא מכוון ומדריך - אך הם הלומדים, תעלה **איכות** הלמידה. כשהמחנך מקטין עצמו ומגדיל את תלמידיו. נגלה עלייה בחשקת התורה ואהבתה, ואף כוח זיכרונם ילך ויתחזק. (מי לא זוכר את ה'חבורה' ו'מעריך שיעור' שהכין **בעצמו** לפני שנים?)

'העולם' אומר שבגיל צעיר טרם 'לומדים', אלא רק 'לומדים ללמוד'. **זה אמיתי או 'סיסמה נבונה'?** האם המחנכים מחוללים זאת? וכי בדקלום גמרא - הילד 'לומד ללמוד'? האם בגמיעה שטחית של עמודים ודפים 'לומדים ללמוד'? הרי מקריאה ללא יישום, חקר והסקה מתפתחים להיות 'חמור נושא ספרים' ותו לא, עם סיכון שירצו להשליך את המשא! ריבוי ההספק, ללא חשיבה, העמקה וחזרה, מונע ספיגה נכונה של תורה. 'גשם חזק מדי לא נספג, רק עושה שטפון'. הוא אמנם 'מרשים' בו ברגע אך אינו 'מגשים' עתיד.

'על המלמד להעמיד את הסולם, אך על התלמידים לטפס בעצמם'. כאשר **הם** מטפסים בכוחותיהם, יגיעו לגבהים בתורה, יפתחו אישיות רוחנית, מתוך שלוה ושמחה, כי ירוו נחת מעצמם ומתורתם. היא שלהם.

בהצלחה בעבודת הקודש!

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

ymm@gmail.com123